

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem
Sancti Thomæ Tomvs ...**

Complectens Quæstiones à XXVII. vsque ad LXIV. & à Quæstione CVI.
vsque ad CXIV.

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1620

Variæ opiniones. cap. 1.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81000](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81000)

Vtrum in Angelo sit intellectus agens & possibilis.

AD quartum sic proceditur. Videtur, quod in Angelo sit intellectus agens, & possibilis. Dicit enim Philosophus in 3. de Anima: quod, sicut in omni natura est aliquid, quo est omnia fieri, & aliquid quo est omnia facere, ita etiam in anima. Sed Angelus est natura quaedam. Ergo in eo est intellectus agens, & possibilis.

2. Præterea. Recipere est proprium intellectus possibilis: illuminare autem est proprium intellectus agentis: ut patet in 3. de Anima. Sed Angelus recipit illuminationem à superiori, & illuminat inferioriorem. Ergo in eo est intellectus agens & possibilis.

Sed contra est, quod in nobis intellectus agens & possibilis est per comparationem ad phantasmatum. Quæ quidem comparantur ad intellectum possibilem, ut colores ad visum, ad intellectum autem agentem ut colores ad lumen, ut patet ex 3. de Anima. Sed hoc non est in Angelo. Ergo in Angelo non est intellectus agens, & possibilis.

Respondetur dicendum, quod necessitas ponendi intellectum possibilem in nobis fuit propter hoc, quod nos inuenimur quandoque intelligentes in potentia, & non in actu. Vnde oportet esse quandam virtutem, quæ sit in potentia ad intelligibilia ante ipsum intelligere, sed reducitur in actum eorum, cum sit sciens, & ulterius cum sit considerans. Et hæc virtus vocatur intellectus possibilis. Necessitas autem ponendi intellectum agentem fuit, quia natura rerum materialium, quas nos intelligimus, non subsistunt extra animam immateriales & intelligibiles in actu, sed sunt solum intelligibiles in potentia extra animam existentes. Et ideo oportuit esse aliquam virtutem, quæ faceret illas naturas intelligibiles actu. Et hæc virtus dicitur intellectus agens in nobis. Veraque autem necessitas deest in Angelis: quia neque sunt quandoque intelligentes in potentia tantum respectu eorum, quæ naturaliter intelligunt: neque intelligibilia eorum sunt intelligibilia in potentia, sed in actu. Intelligunt enim primo, & principaliter res immateriales, ut infra patebit. Et ideo non potest in eis esse intellectus agens & possibilis, nisi æquiuoce.

Ad primum ergo dicendum, quod Philosophus intelligit illa duo esse in omni natura, in qua contingit esse, generari vel fieri, ut ipsa verba demon-

strant. In Angelo autem non generatur scientia, sed naturaliter adest. Vnde non oportet ponere in eis agens & possibile.

Ad secundum dicendum, quod intellectus agentis est illuminare: non quidem aliam intelligentem, sed intelligibilia in potentia in quantum per abstractionem facit ea intelligibilia actu. Ad intellectum autem possibilem pertinet esse in potentia respectu naturalium cognoscibilium, & quandoque fieri actu. Vnde quod Angelus illuminat Angelum, non pertinet ad rationem intellectus agentis. Neque ad rationem intellectus possibilis pertinet, quod illuminatur de supernaturalibus mysterijs, ad quæ cognoscenda quandoque est in potentia. Si quis autem velit hæc vocare intellectum agentem & possibilem, æquiuoce dicit, nec de nominibus est curandum.

CONCLUSIO est, In Angelis non est intellectus agens, neque possibilis: quæ sequitur. *disput. breuiter examinanda est.*

DISPUT. CXCIX.

An sit in Angelis intellectus agens, & possibilis.

Varia opiniones, cap. 1.

Vera sententia, cap. 2.

CAPUT I.

Varia opiniones.

Tamet si nonnulli Scholastici intellectum agentem in Angelo concedant: variant tamen in ratione assignanda; ob quam dicunt ei conuenire. Consentunt in hæc opinionem Albertus libr. 4. de coelestibus 1. parte q. 5. art. 1. & 12. & secundum. *Alberti*
da parte summa tractatu 4. q. 14. membr. 3. art. 2. parte 1. *Scotus*
ad 1. Scotus in d. 39. q. 1. Contra existem, Bassoli q. 4. *Bassoli*
artic. 2. Ricard. art. 6. q. 2. ad 1. mo Alexand. 2. part. q. 22. *Ricard.*
membr. 2. *Alexand.*

Primum autem Scotus probat simpliciter hæc facultatem concedendam esse Angelo, his rationibus: primo hæc facultas nihil habet imperfectionis, ergo non est Angelo de neganda. Secundo, in Angelo est intellectus possibilis, ergo & agens: hi enim mutuo referuntur. Tercio, etiam si Angelus ab initio creatus fuerit cum omnibus rerum speciebus, nihilominus habere debet intellectum agentem: nam & Christus cognitionem habuit omnium rerum, à principio suæ conceptionis, & tamen intellectu agentis non caruit: satis enim est, suapte natura posse Angelum species à rebus accipere, ut hæc potentia suapte natura ei conueniat. Hæc etiam de causa Ricardus eam Angelo concedit, & concedere coguntur, quotquot alserunt, Angelum species à rebus accipere.

Alij vero multis de causis frivolis quidem, & nullius momenti, dicunt, intellectum agentem in Angelo inesse, quas consulto prætermitto: solum addere libet opiniones Alexand. & Alberti: Alexander censet intellectum agentem in Angelis esse, *St 4*
non

non ut abstrahat species à phantasmatibus, sed ut eliciat intellectum: Albertus, nec ut eliciat cognitionem, neque ut species producat, sed ut eas illuminet, & reddat idoneas; ut intellectus possibilis intelligere valeat, imo ut ipsum etiam intellectum possibilem illuminet. De possibili vero intellectu inquit Scotus, esse quidem in Angelo eo modo, quo est in hominibus: nam cum existimemus, nullam esse speciem Angelo ingentiam, sed omnes à rebus accipere, consequenter affirmat, intellectum Angeli esse possibilem omnia fieri, sicut de nostro dixit Aristot. 3. de anima cap. 4. fit enim omnia per species, quas accipit: cumque illis ex se careat, dicitur possibilis, quia potest illas recipiens, omnia fieri: cōuenit cum Scoto Ricardus, qui etiam docet Angelum species à rebus ipsis mendicare. Addit tamen Scotus, etiam si dicamus species Angelo à principio suæ creationis infusas fuisse, nihilominus intellectum eius esse possibilem, aut passivum, id quod hoc argumento confirmat. Quæcumque res, quæ formam in se recipit, est subiectum illius, licet duratione non sit prior, quam forma: sed intellectus Angeli recipit species: tanquam formas, etiam si à principio illas habuerit, & natura saltem prior est, quam species: ergo respectu illius possibilis, aut passivus dici potest.

CAPVT II.

Vera sententia.

S. Thom.
Caietan.

Opinio S. Th. in hoc art. amplectenda nobis est, quam Caietan. & recentiores Thomistæ sequuntur, nempe in Angelo non esse intellectum agentem, & possibilem: tamen de intellectu possibili quæstio de voce solum esse possit. Hic autem supponendum nobis est id, quod seq. q. art. 2. docet S. Thom. & nos ibid. probabimus, videlicet Angelum non accipere species à rebus, sed aut eas habere secum à principio ingentitas, aut saltem sine illis intelligere. Primum autem de intellectu agente prædictam sententiam sic ostendo: vel intellectus agens ponitur ad illustrandas species, ut dixit Albertus, & cum talis illustratio superuacanea sit, nec explicare possit, frustra ad huc effectum intellectus agens concedi debet: esse autem superfluum illam illustrationem patet, quia sola species ex se cum intellectu possibili coniuncta, est sufficiens principium cognitionis: aut explicent nobis, si placet, quæ sit illa illustratio, & quid in speciebus, & intellectu operetur; vix enim à nobis intelligi, nedum explicari potest. Aut intellectus agens ponitur, ut sit principium eliciendi intellectum cum specie, sicut dixit Alex. & hoc modo non debet esse distincta potentia, adhuc secundum rationem, intellectus agens à possibili, nam possibilis vim habet cum specie producendi intellectum: quod si ipsum intellectum possibilem, ut est tale principium, placeat nomine agentis nuncupare, iam quæstio de voce erit, & alia potentia præter unicum intellectum non erit constituenda, quod nunc contendimus. Ad nihil autem aliud videtur necessarius intellectus agens, si verum est id, quod supponimus, nempe Angelum non accipere species à rebus: si enim aliqua ratione necessarius videretur, hac præcipue esset, ut species illas produceret, & à rebus abstraheret, sicut in nobis eas à phantasmatibus abstrahit: restat igitur, frustra concedi Angelo intellectum agentem.

ARTIC. IV.

Quocirca rationes Scoti, quas cap. præced. attulimus, ex dictis facile diluuntur. Ad primam respondeo, hanc potentiam intellectus agens non aliquam supponere imperfectionem in eo, in quo quo est, nempe indigentiam specierum, quas natura sua ab extrinseco recipere debet: ad hoc enim tantum intellectus agens seruire potest, ut species à rebus, aut à phantasmatibus abstrahat: cum igitur angelus species à rebus accipere nequeat, nullo modo intellectu agenti insiget, ac proinde tali facultate præditus non est, quia in natura nihil superfluum esse debet.

Ad secundam dico, in Angelo non esse intellectum possibilem, ut statim dicemus, ad recipiendas species, sed tantum ad recipiendam intellectum. Ad tertiam concedimus, in homine tantum intellectum agentem, etiam si ab initio omnes species rerum acciperet, quia suapte natura illas non haberet infusas; sed aliquin suapte natura à rebus, & sensibus eas accipere deberet: quæ non esset frustra facultas intellectus agentis in homine, etiam si de facto nihil operaretur, præterquam quod ex rebus semper posset novas species acquirere.

Circa intellectum vero possibilem potius de voce, quam de re ipsa, inter doctores dissentio est: nam quamvis negari non possit id, quod Scotus contendit, in Angelo videlicet futurum intellectum possibilem ad recipiendam speciem, etiam si eam haberet sibi naturaliter infusam: tamen hæc ratio non dicitur ab Aristot. 3. de anima c. 5. intellectus possibilis, sed quia prius nuda potentia in genere intelligibilem, & deinde fiat omnia intelligibilem per susceptionem specierum: quod patet S. Thom. in hoc art. negat, & merito in Angelis intellectum possibilem. Sic respondet Caietan. in hunc art. Scoti, quare quæstionem de voce esse de voce potius, quam re, ac proinde in ea amplius immorandum non est.

ARTIC. V.

Vtrum in Angeli sit sola intellectiva cognitio.

Ad quintum sic proceditur. Videtur, quod in Angelis non sit sola intellectiva cognitio. Dicitur enim Augustinus 8. de Ciuitate Dei, quod in Angelis est vita, quæ intelligit & sentit. Ergo in eis est potentia sensitiva.

2. Præterea. Ildorus dicit, quod Angeli multa nouerint per experientiam, quæ fit ex multis memorijs, ut dicitur in 1. Metaphys. Ergo in eis est etiam memoratiua potentia.

3. Præterea. Dionysius dicit 4. cap. de diuin. nomin. quod in demonibus est phantasia proterua. Phantasia autem ad vim imaginatiuam pertinet. Ergo in demonibus est vis imaginatiua. Et eadem ratione in Angelis, quia sunt eisdem nature.

Sed contra est, quod Gregorius dicit in Homilia de Ascensione, quod homo sentit cum pecoribus, & intelligit cum Angelis.

Respon-